

De første uger i havet er de farligste for havørreder

Kristensen, Martin Lykke; Baktoft, Henrik; Sivebæk, Finn; Aarestrup, Kim

Publication date:
2019

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):

Kristensen, M. L., Baktoft, H., Sivebæk, F., & Aarestrup, K. (2019). De første uger i havet er de farligste for havørreder. Fiskepleje.dk <https://www.fiskepleje.dk/nyheder/2019/10/foerste-uger-i-havet-er-de-farligste-for-havoerreder?id=3ef59f64-2026-4521-a27a-89d9e8a34fe5>

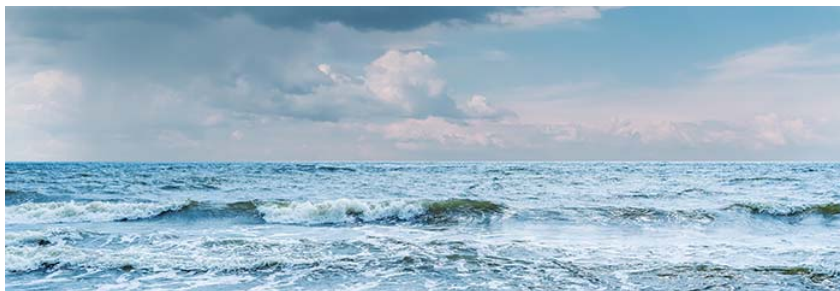

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De første uger i havet er de farligste for havørreder

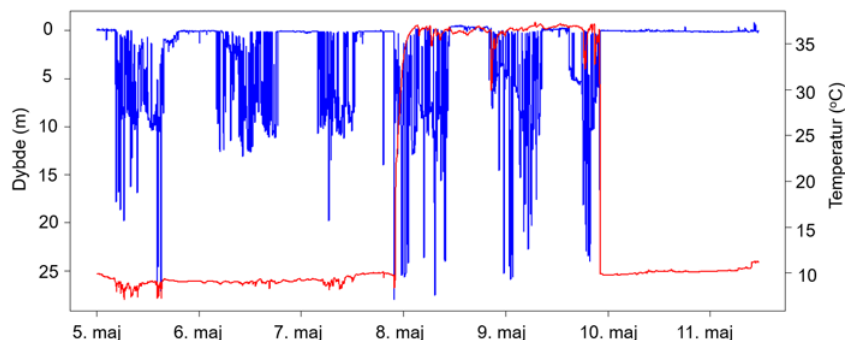
TIRSDAG 22 OKT 19 |

Når havørreder vender tilbage til havet efter gydning, har de stor risiko for at dø i løbet af de første tre uger.

DTU Aqua har som de første lavet en detaljeret undersøgelse af adfærden hos havørreder, der vender tilbage til havet efter at have gydt i deres hjem-vandløb. Oplysninger om de fisk, der overlevede hele opholdet i havet, er tidligere omtalt på fiskepleje.dk (find link under "Læs mere" nedenfor). Nu har DTU Aqua set nærmere på data for de fisk, der døde i havet, og der kan derfor nu føjes flere brikker til puslespillet om havørredens marine liv.

Data viser, at de første uger i havet er forbundet med stor fare for de voksne ørreder, der bevæger sig mod saltvand efter endt gydning i et vandløb – de såkaldte nedgængerørreder. Ud af de 21 nedgængerørreder, der døde af naturlige årsager i undersøgelsesperioden, døde 19 indenfor de første tre uger i havet. Omvendt var der kun to havørreder, der døde af naturlige årsager efter mere end tre uger i havet. Dette antyder, at en voksen dansk havørred, der overlever de første uger i havet, har gode chancer for at overleve til næste gydning, hvis den kan undgå at blive fanget.

Tre af de 19 dødsfald skyldtes, at havørreden blev spist af et varmblodet dyr (se figur), mens årsagen er ukendt for de øvrige.

Tre af de 21 naturlige dødsfald havde en profil, som figuren viser, hvor mærkets temperatur steg til 37 grader C i ca. to dage, inden det blev koldt igen og begyndte at flyde. Her har et marint pattedyr, som eksempelvis en sæl, antageligt fanget havørreden, og det har efterfølgende taget to dage for mærket at nå igennem dyrets fordøjelsessystem.

De mest velnærede ørreder, dvs. dem med høj kropsvægt i forhold til længden på mærkningstidspunktet, var bedst til at overleve de første uger i havet.

De første ugers dødsfald indtraf på forskellige tidspunkter af døgnet, men dog med en overrepræsentation omkring solopgang og -nedgang.

Ny teknologi baner vej for ny viden

Det er ny mærkningsteknologi, der har gjort det muligt at få information om adfærden hos fisk, der dør af naturlige årsager. Hidtil har man været afhængig af, at den mærkede fisk blev fanget af en lystfisker, der sendte mærket tilbage til forskerne. Mærker, som sad på fisk, der døde af naturlige årsager, kom derimod ikke tilbage, men endte på havets bund.

Nu findes der imidlertid mærker, som flyder og dermed kan blive ført ind til stranden, hvor forbipasserende kan samle dem op og returnere dem. På den måde har DTU Aqua fået information om de 21 døde nedgængerørreder.

I undersøgelsen mærkede DTU Aqua i alt 125 nedgængerørreder fra syv jyske åer. 53 mærker blev fundet og returneret, hvoraf de 33 var fra fisk, der var nået ud i havet, inden de døde eller blev fanget. Otte af de 33 fisk, der nåede havet, overlevede opholdet derude, mens 21 døde naturligt, og fire blev fanget af lystfiskere.

Er nogle ørreder bedre til at undgå at blive fanget?

De overlevende havørreder havde en karakteristisk dykkeadfærd, hvor de ofte var nede på relativt store dybder i dagtimerne (under 15-20 meter, men helt ned til 88 meter). Fiskene så desuden ud til at forlade de kystnære områder om sommeren og trække mod områder med køligere vand. Nærværende undersøgelse viser, at de fleste af de havørreder, der døde i havet, havde et dykkemønster, der lignede de overlevende fisks, men dog med en lidt lavere dykkefrekvens end de overlevende fisk.

Forskellen mellem adfærden var især karakteristisk, når de overlevende fisk sammenlignes med de fire havørreder, der blev fanget af lystfiskere fra kysten (op til 75 dage efter udvandring i havet). De lystfiskerfangede fisk havde nemlig både dykket sjældnere og generelt opholdt sig tættere ved overfladen end de overlevende fisk. Dette indikerer, at de i højere grad holdt sig tættere på kysten og måske derfor havde en større sandsynlighed for at blive fanget, da fiskeritrykket på danske havørreder sandsynligvis er størst langs kysterne.

Hvis den kystnære adfærd i et vist omfang er nedarvet, vil den naturlige selektion muligvis på sigt betyde, at der bliver færre af de havørreder, der har en præference for kystnære områder, da disse fisk har dårligere sandsynlighed for at overleve til næste gydning. Om det er tilfældet, og hvilken betydning det kan have, vil dog kræve en mere målrettet undersøgelse med et større antal fisk.

Nærværende undersøgelse blev finansieret af midler fra fisketegn og de EU-støttede projekter Margen I og Margen II.

Læs mere

- Artikel på fiskepleje.dk om de overlevende havørreders adfærd

Referencer

- Den engelsksprogede publikation om resultaterne af undersøgelsen af de havørreder, der døde: Kristensen ML, Righton D, del Villar-Guerra D, Baktoft H, Aarestrup K. Behaviour of adult sea trout *Salmo trutta* that survive or die at sea. Estuar coast shelf s. 2019;227: 106310
- Den engelsksprogede publikation om de overlevende fisks adfærd: Kristensen ML, Righton D, del Villar-Guerra D, Baktoft H, Aarestrup K. Temperature and depth preferences of adult sea trout *Salmo trutta* L. during the marine migration phase. Mar Ecol Prog Ser 2018;599:209-224.

Af Martin Lykke Kristensen, Henrik Baktoft, Finn Sivebæk og Kim Aarestrup

Fakta om undersøgelsen

DTU Aqua mærkede i alt 125 nedgængerørreder fra syv jyske åer. 53 mærker blev fundet og returneret, hvoraf de 33 var fra fisk, der var nået ud i havet, inden de døde eller blev fanget. De resterende blev enten fanget eller fundet i vandløbet eller fjordene, inden de nåede havet. Otte af de 33 fisk, der nåede havet, overlevede opholdet derude, mens 25 døde (21 døde naturligt; 4 blev fanget af en lystfisker).

Fiskens hjem-vandløb	Varde Å	Ribe Å	Skjern Å	Liver Å	Uggerby Å	Villestrup Å	Pilleå Gudenå	I alt
Mærkede fisk	39	4	3	40	10	13	16	125
Returnerede mærker	14	2	1	13	5	9	9	53
Returnerede mærker, hvor fisken havde nået havet	11	2	1	9	1	5	4	33
Fisk, der overlevede vs. fisk, der døde i havet	2 vs. 9	0 vs. 2	0 vs. 1	2 vs. 7	0 vs. 1	1 vs. 4	3 vs. 1	8 vs. 25

https://www.fiskepleje.dk/nyheder/2019/10/foerste-uger-i-havet-er-de-farligste-for-havoerredet?id=3ef59f64-2026-4521-a27a-89d9e8a34fe5&utm_source=newsletter&utm_media=mail&utm_campaign=

4 NOVEMBER 2019